

rem Ewą Nekandą Trepką) i urzędem konserwatorskim w Berlinie. W planie jest przygotowanie seryjnego wpisu na *Listę światowego dziedzictwa*, mógłby to być wpis obejmujący obiekty z kilku dawnych tzw. krajów socjalistycznych. W ramach tych działań odbędą się w tym roku seminarium w kwietniu i duża, międzynarodowa konferencja w Warszawie.

Działania międzynarodowe – kandydowanie do Komitetu Światowego Dziedzictwa

Polska powinna kandydować do Komitetu Światowego Dziedzictwa. Tylko raz jeden była członkiem Komitetu, na samym początku, gdy działał prof. Krzysztof Pawłowski. Potem siedmiokrotnie kandydowała bez sukcesu. PKN ICOMOS wspiera inicjatywę planu współpracy ministerstw: Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Spraw Zagranicznych i Środowiska. Dla osiągnięcia tego celu jest potrzebny długofalowy program działań, wsparty promocją i budżetem. Tym razem jest szansa, by do wyborów w 2013 r. staranie się przygotować.

Programy badawcze, wydawnictwa i inne działania

Opracowany został kolejny projekt badawczy i aplikacja w ramach tzw. funduszy norweskich. Tematem projektu jest opracowanie modelowego planu zarządzania dla dóbr światowego dziedzictwa UNESCO. Został on opracowany

we współpracy z ICOMOS Norwegia. Jeżeli Komitet otrzyma ten grant, to będziemy mieli środki na dużą konferencję.

Program o ochronie architektury drewnianej wejdzie w fazę roboczą. Z inicjatywy konserwatora podlaskiego Anatola Wapa na jego terenie działania. Program pilotuje prof. Piotr Molski.

Uczestnictwo w Międzynarodowych Komitetach Naukowych

Uczestnictwo w Międzynarodowych Komitetach Naukowych w ramach międzynarodowego ICOMOS-u to podstawowa forma działania, z której niestety nasi członkowie korzystają w zbyt małym stopniu. Dlatego Komitet będzie stronie zamieszczać nowe informacje na ten temat, by ułatwić wchodzenie członków do tych zespołów.

Inne

Komitet stara się o środki na publikację z okazji 50-lecia ICOMOS

Prof. Krzysztof Pawłowski został w La Valetta Członkiem Honorowym CIVVIH – Komitetu Miast Historycznych.

(Tekst przygotowany na podstawie wygłoszonego na Walnym Zgromadzeniu referatu Prezesa Komitetu. Red.)

Sprawozdanie Komisji HISTORII ARCHITEKTURY SAKRALNEJ

Działania komisji przebiegało w dwóch głównych nurtach tematycznych. Jeden dotyczył problematyki cysterskiej i był związany z nowym przedsięwzięciem – warsztatami konserwatorsko-badawczymi. Drugi polegał na podjęciu po raz kolejny dyskusji na temat autentyzmu w pracach konserwatorskich.

Celem organizacji warsztatów o wspólnej nazwie **Conservator Cisterciense** jest zwrócenie uwagi na niepokojący i czasami katastrofalny stan zachowania znaczących zabytków architektury, jakimi są opactwa cysterskie, które nadal funkcjonują jako siedziby zakonne lub posiadają nowych właścicieli. Naczelnym założeniem przedsięwzięcia jest coroczna organizacja warsztatów przynajmniej w dwóch zabytkach cysterskich i uczestnictwo w nich zespołów naukowych z czterech polskich ośrodków akademickich. Organizacja tych warsztatów jest możliwa dzięki gościnności właścicieli obiektów i często pomocy finansowej władz lokalnych. Głównym efektem warsztatów ma być wymiana doświadczeń i prowadzenie dyskusji na temat najważniejszych problemów konserwatorskich pojawiających się w danych

opactwach. Do udziału w warsztatach są zaproszeni Ojcowie Cystersi i inni właściciele dawnych opactw, władze lokalne i przedstawiciele służb konserwatorskich oraz lokalnych społeczności.

W czasie warsztatów wykonuje się prace dokumentacyjne i projektowe z dziedziny konserwatorstwa. Wygłaszane są także odczyty i prelekcje dotyczące cysterskiego dziedzictwa, jego ochrony oraz promocji i przeznaczone dla wszystkich zainteresowanych tą tematyką. Podczas nich zwracana jest uwaga na wyjątkowe walory zabytkowych budowli cysterskich oraz związanego z nimi krajobrazu. Ważną rolę edukacyjną odgrywa także popularyzacja najnowszych metod badawczych i konserwatorskich. Uczestnicy warsztatów z do udziału w tych działaniach specjalistów z innych krajów. Takie interdyscyplinarne podjęcie istotnych zagadnień, związanych z kulturą polską, ułatwi poznanie ich w szerszej perspektywie. Prace wykonane w czasie trwania warsztatów będą każdorazowo prezentowane w czasie seminarium naukowego, podsumowującego warsztaty i przekazane na rzecz opactwa, jako materiał stanowiący podstawę do dal-

szych prac badawczych i projektowych. Uczestnicy warsztatów otrzymali dyplomy, a materiały będą publikowane w serii *Annales Universitatis Marie-Curie Skłodowska*.

W 2012 r. podczas warsztatów z cyklu *Conservator Cisterciense* prace były wykonywane przez cztery zespoły studentów, doktorantów i pracowników naukowych pod kierunkiem czterech prowadzących: prof. Ewy Łużyńskiej z Wydziału Architektury Wrocławskiej, prof. Małgorzaty Mileckiej z Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, prof. Roberta Kunkla z Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej i prof. Aleksandra Piwka z Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej.

Pierwsze warsztaty odbyły się w dniach 9-14 lipca 2012 r. na Śląsku w dawnym klasztorze cysterek, obecnie Sióstr Boromeuszek w Trzebnicy. Organizatorzy warsztatów dziękują Siostram za stworzenie doskonałym warunków do działania. Przedmiotem opracowania zespołów projektowych było studium zagospodarowania terenu klasztoru, inwentaryzacja i studium programowo-funkcjonalne budynku bramnego „Dom Marii”, inwentaryzacja terenu i szaty roślinnej wirydarza św. Jadwigi i ogrodu zachodniego oraz analizy i koncepcje zagospodarowania wirydarza św. Jadwigi z ekspozycją relikwii średniowiecznego klasztoru. Warsztaty zostały zakończone prezentacją wykonanych opracowań i cyklem wykładów. Prof. Ewa Łużyńska omówiła architekturę cysterską na Śląsku, a przedmiotem wystąpienia prof. Małgorzaty Mileckiej było dziedzictwo sztuki ogrodowej cystersów. Prof. Aleksander Piwek zajął się dublowaniem obiektów w dawnym kościele opactwa cysterskiego w Gdańsku Oliwie, a architekt Krystyna Klamińska omówiła dokonania Fundacji dla ratowania klasztoru Św. Jadwigi Śląskiej „By służyć” i ostatnio zrealizowane prace konserwatorskie w klasztorze Sióstr Boromeuszek w Trzebnicy.

Dругie warsztaty z cyklu *Conservator Cisterciense* zostały zor-

ganizowane w dniach 22-28 lipca na terenie małopolskiego opactwa i miasta w Wąchocku. Dzięki gościnności Ojców Cystersów i pomocy władz oraz mieszkańców Miasta i Gminy Wąchock, prace podczas warsztatów były owocne. Zespoły zajęły się studium funkcjonalno-przestrzennym rozbudowy budynku bramnego, inwentaryzacją terenu i szaty roślinnej wirydarza oraz ogrodu zachodniego. Przedmiotem analiz była także koncepcja przebudowy kruchty zachodniej oraz koncepcja aranżacji krużganków. W ostatnim dniu warsztatów odbyło się seminarium z wykładami i prezentacją prac wykonanych przez grupy projektowe. Cykl wykładowy otwierało wystąpienie Ojca Przeora Wincentego Polka, który omówił duchowość zakonu Cystersów. Prof. Robert Kunkel zaprezentował architekturę cystersów małopolskich, a prof. Aleksander Piwek zajął się problematyką oliwską. Prof. Małgorzata Milecka w swojej prelekcji omówiła ogrody cystersów małopolskich filiacji Morimond. Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock przedstawił realizowane przez gminę projekty rewitalizacji przestrzeni publicznych Wąchocka, a arch. Janusz Cedro, świętokrzyski wojewódzki konserwator zabytków przedstawił ogólnie ocenę prowadzonych projektów. Uzupełnieniem przedstawionych warsztatów z cyklu *Conservator Cisterciense* było seminarium o takim samym tytule zorganizowane w pomorskim klasztorze w Pelplinie. Pierwszym wystąpieniem był referat dyr. Alicji Słyszewskiej na temat popularyzowania działań konserwatorskich w pracach Diecezjalnego Centrum Informacji Turystycznej w Pelplinie. Prof. Aleksander Piwek omówił współczesne dzieła sztuki w zabytkowym wnętrzu katedry oliwskiej, a prof. Andrzej Wałkówski – problematykę skryptoriów cysterskich. Projekt europejski Via Equidia został omówiony przez arch. Joannę Furgalską z Angoulême. Na zakończenie omówiono sposób konserwacji ołtarza głównego w katedrze pelplińskiej.

Przewodnicząca Komisji
Ewa Łużyńska

Uczestnicy seminarium naukowego w sali klasztoru Sióstr Boromeuszek w Trzebnicy. Fot. E. Łużyńska, 2012.

Studenci i doktoranci warsztatów *Conservator Cisterciense* na terenie opactwa w Wąchocku. Fot. M. Milecka, 2012.